

Podrobni učni načrt

za risanje

na trirazrednih ljudskih šolah

postojnskega okraja

(s celodnevним poukom),

sestavljen na podlagi normalnega učnega načrta za risanje na občnih ljudskih šolah, predpisanega z ukazom ministra za bogočastje in nauk z dne 15. septembra 1911, št. 27348, in navodila k normalnemu učnemu načrtu za risanje, izdanega z ukazom ministra za bogočastje in nauk z dne 5. junija 1912, št. 16413.

Izdelala

okrajna učiteljska konferenca leta 1914.

•••••

Začasno potrjen z odlokom c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 7. oktobra 1914, št. 6908.

Izdal in založil c. kr. okr. šolski svet v Postojni
leta 1914 pod števil. 2551.

Tiskal Maks Šeber v Postojni.

Učni smoter.

ooooOoooo

Učenci naj se usposobijo, da morejo upodabljati enostavne naravne oblike in predmete svojega obližja po nazoru in po predstavi.

Razvija naj se jim zmisel za preproste namenu primerne okrase.

Spoznavali in upodabljali naj bi točno najvažnejše geometrijske osnovne oblike.

1. razred

(1. in 2. šol. leto)

Poučuje se skupno z jezikovnim, računskim in nazornim poukom, da se razvije sposobnost opazovanja in upodabljanja po načelih za risanje po predstavi.

Snov dajo enostavni predmeti iz učenčevega obližja, povesti in dogodki.

2. razred

(3. in 4. šol. leto)

(3. šol. leto).

Kakor v 2. razredu, 1. in 2. odstavek.

Upodablajo naj se enostavne, ploskovno učinkujoče reči in naravni predmeti po nazoru.

(4. šol. leto.)

Upodablajo naj se enostavne, ploskovno učinkujoče reči in naravni predmeti po nazoru; upošteva naj se barva, kjer to dovoljujejo razmere.

Predmeti s premočrtno in krivočrtno, somerno in nesomerno osnovno obliko. Enostavni okraski skupno z risanjem po predmetih, če mogoče, oziraje se na domačo narodno umetnost. Izvajajo naj se geometrijske osnovne oblike iz naravnih oblik: premica, kot, pravokotnik, kvadrat, trikotnik. — Risanje v omaljenem merilu skupno z domovinoznanskim poukom.

3. razred

(5. in 6. šol. leto)

Upodablajo naj se enostavne, ploskovno učinkujoče reči in naravni predmeti po nazoru; upošteva naj se barva, kjer to dovoljujejo razmere.

Predmeti s premočrtno in krivočrtno, somerno in nesomerno osnovno obliko.

Enostavni okraski skupno z risanjem predmetov, če le mogoče, oziraje se na domačo narodno umetnost.

Izvajajo naj se osnovne oblike iz naravnih oblik: mnogokotnik, krog, elipsa. — Valjavica, jajčasta črta, špirala, polžasta črta; geometrijska telesa.

Navod o rabi črtala in merila.

Za dečke: Načrti enostavnih predmetov.

Za deklice: Vzorci za ženska ročna dela.

Na vseh stopnjah: Vadijo naj

se učenci risati po predstavi.

a) že prej risane oblike,

b) neposrednje prej opazovane oblike,

c) prej ogledane oblike.

Opazka: Povsod se mora primerno gojiti okus.

Pri pouku naj se porabi vsaka prilika za delotvorno opravilo.

Kolikor dovoljujejo razmere, se sme vaditi o priliki tudi narisavanje tega, kar so učenci slišali in čitali.

Upodablajoči pomočki:

pisalo in tablica, svinčnik in risanka, barvniki, risarski papir v raznih barvah, gumiran papir in škarje, kjer to dovoljujejo razmere.

barvniki, risarski papir v raznih barvah; vodne barve in čopič, kjer to dovoljujejo razmere, gumiran papir in škarje, kjer to dovoljujejo razmere.

barvniki, risarski papir v raznih barvah; vodne barve in čopič, kjer to dovoljujejo razmere, gumiran papir in škarje, kjer to dovoljujejo razmere, tinta in pero.

Mesec	1. razred		2. raz-
	1. odd.: 1. šol. leto	2. odd.: 2. šol. leto	1. odd.: 3. šol. leto
September		Tablica, knjiga, zvezek s ščitkom. (Napis na ščitku z vodoravno črto.) Paziti je na primerno razdelitev prostora na risa - skem papirju.	Čut za pravo smer. Na niti obešeno sadje (navpično napeta viseča nit, prosta-ohlapno viseča nit). Balončki na nitih. Risba z barvniki.
Oktober		Posamezna šolska oprava: tabla, omara, miza, računalno itd. - Skupina šolske oprave. Razdelitev prostora na papirju! Posamezno pohištje: miza, stol, omara, klop, stenska ura. - Skupina pohištja. Razdelitev prostora!	Vihar. Brzovjavni drogi ob cesti (navpična smer), žica (vodoravna smer), dež (s poševnimi črtami). Brv čez vodo; most čez globok jarek. Risbe z barvniki. - Pojem „navpično“ in „vodoravno“. Ograja s ptičjo hišico. Risba z barvniki.
November		Lestvica, koš, drevo (jablana). - Vrt v jeseni. Lepljenje. Otroci izrezujejo iz barvnega papirja oblike hriba, travnika, debela, drevesne krone in jabolk ter v tem redu prilepijo na papir. - Vrt v jeseni. Risba z barvniki na siv papir.	Jesen: jabolka, hruške, češplje, slive; s sadjem napolnjen koš. Dečki rišejo z barvniki, deklice s svinčnikom in izrezujejo ali obšijejo z barvastimi nitkami. Zajec na travniku; eden pazi, drugi se pase. Razdelitev prostora! Poševna smer. Žena v dežju pod dežnikom. Risba z barvniki. Pokrajina prosta, poljubna!

red	3. razred	
	1. odd.: 4. šol. leto	2. odd.: 5. šol. leto
2. odd.: 4. šol. leto	Špana, lovci in zajec. Risbi s svinčnikom, tinto, lahko tudi z barvo. Zvezek, pismo. Prosta vaja s čopičem in barvo.	Krog. Vse kar je okroglo: ura, prstan, solnce, luna, globus, žoga, balonček, kolo: a) skica s svinčnikom, b) z barvniki, c) lahko tudi z barvami. — Za deklice: Preprosti vzorci za zanjkanje. NB. Za deklice, ki imajo le eno uro risanja na teden, se iz te učne snovi izbirajo primerni predmeti za risanje.
(Domina) Pravokotnik na raznih predmetih: zvezek, knjiga, pismo, okvir, okno, domine... Pojem „pravokotnik“. - Nekaj predmetov v pravokotnikovih osnovnih oblikah z barvami. Črne pike na dominah se odtiskujejo s topim klinčkom, pomočnim v tinto ali v napol suho barvo. - Izrezovanje domin in drugih pravokotnih oblik. - Sestava domin v igri.	Krog: vaja z zamahom. Risba s svinčnikom, barvnikom na ovojni papir, s kreda na tablo. - Krog v okrasku. - Srp, viseč na steni. — Jabolko - po naravi: a) obris, b) silhueta, c) z barvniki ali barvami.	Bršljanov list: a) obris-blokiranje, b) z barvniki ali z barvo. - Bršljanova vejica z listi a) kot silhueta in b) z barvniki ali z barvo. — Žarčni princip, n. pr. pajčevina, cvetne rozete, solčni žarki itd. (Žarki izhajajo iz središča.) Kapela na holmu. Risba z barvniki.
Kažipot. Lepljenje in risba s čopičem. Celorobi vrbovi listi: a) risba s svinčnikom, b) z barvniki (obris, ploskev), c) z barvo (sivo) kot silhueta brez žile in z žilo. - Vrbov list v okrasku. Golobnjak. Risba z barvniki Mozaična opločnica. Lepljenje z barvastim papirjem.	Nauk o baryah: temeljne in iz teh mešane barve. Naravno mešanje barv na listu papirja. Jesensko listje: a) obris, b) silhueta, c) z barvniki ali barvami. - Elipsa; vaja z zamahom (kakor zgoraj pri krogu!) - Vse, kar ima obliko elipse: ključ, očala, citriona, paleta, hruška.	Jesensko listje: a) obris, b) silhueta, c) z barvniki ali barvami. - Vejica z listjem: a) silhueta, b) z barvniki ali barvami. - Krog. Uporaba kroga v okraskih. Jabolka - po naravi; a) blokiranje, b) z barvniki ali barvami. - Uporaba jabolčnih vejic s sadjem kot okrasek. Peresna risba s tinto.

Mesec	1. razred		2. raz-
	1. odd.: 1. šol. leto	2. odd.: 2. šol. leto	1. odd.: 3. šol. leto
December		Plot (ograja); hiša, krmilnica za ptičke; golo drevo na polju. Skupina: hiša na vrtu z drevesom in ograjo. Razdelitev prostora! Po spominu! sv. Miklavž in parkelj. Risba z barvniki.	Poševna smer: Telovadec v črtah pri telovadbi; naslonjena lestvica, zastava, dimnikar z lestvo, Risbe s svinčnikom, zastava z barvniki. Risanje v domovino-znaskem pouku: Šolska soba v omaljenem merilu. (Uporaba črta z označeno centimetersko razdelitvijo.) Strani neba - vetrovnica. - Moja pot v šolo.
Januar		Zimska pokrajina. Lepljenje: na višnjevi papir (nebo) prilepijo otroci zelen (gozd) in bel (sneg) papir. Smreka in pokrajina. Risba s črnim barvnikom na svetlosiv papir. Zimsko veselje: deček kopa sneženega moža. Risba z belim in črnim barvnikom na temnosiv papir. — Sanke.	Zimska pokrajina: smreka na hribu, v ozadju gozd in nebo. Risba z barvniki. Razdelitev prostora. - Ilustracija: „Ptice pozimi“ ali „Zimsko veselje.“ Mladina se sanki. Risba z barvniki na siv papir. Žepni nož, napol, popolnoma odprt; pišec zaprt. — Kot.
Februar		Dan in noč. Lepljenje: travnik - zelen, polje - rjava, nebo - višnjevo. (Dan s svetlejšim papirjem, noč s temnejšim.)	Risanje v prirodo-pisnem pouku: Smreka; osnutek storža, krovna luska. Zvonček; cvet, steblo, čebuljica. Zvončkov cvet v okrasku.

red	3. razred	
2. odd.: 4. šol. leto	1. odd.: 5. šol. leto	2. odd.: 6. šol. leto
Kvadrat, izvajan iz pravokotnika; okrasek žepnega robca. Risba s čopičem. Kvadratična zvezda. Lepljenje. - Risanje v prirodo-pisnem pouku: mačka, gobček, oko s punčico, lobanja; sedeča in stoječa mačka zadej. Te risbe z barvniki. Ilustracija: maček, na vrtu. Razdelitev prostora! (Risba z barvniki.)	Mnogokotnik: osmero - in šestrokotnik. Risba z črtalom. - Mnogokotnik v okrasku. - Vpletanje barvastih trakov (v osmerokotnik); deklice vpletajo, dečki tudi rišejo z barvniki ali barvami. - Izrezovanje in uvrščanje šestrokotnikov v razne vrstitve. - Smrekova vejica - po naravi. Risba z barvniki ali barvami.	Vrata šolske sobe ali omare - po nazoru. Risba s črtalom in merilom. Elipsa: ročno zrcalo. Z barvniki. - Jajčasta črta: jajce v navpičnem in vodoravnem prerezu; jajčja čašica; piruhi z okraski, žlica, vaze itd. Za deklice: kraj za srajce - v merilu 1 : 10.
Kvadrat (vaja s čopičem); reči s četerokotnikovimi osnovnimi oblikami: robec, domina; oblike zvezd in rozet v kvadratu. - Vaja v pokladanju kvadratičnih ploščic (v dveh barvah) v razne vrstitve. - Izrezovanje raznih oblik iz kvadrata. - Narodni okraski v barvah: oblika srca, kvadrata, lipovega lista v vrstivah.	Krog: balončki na nitkah. Risba na temni papir z barvniki. - Milni mehurčki. Polžasta črta in spirala: vrtni polž s hišico. Risba z barvniki. - Spirala na raznih predmetih: izveski; spirala v okrasku. - Valovita črta: razni ščitki in grbi. Risba z barvniki ali barvami. - Steklenice, vaze, vrči kot silhete. Prosta vaja s čopičem.	Polžasta črta: vrtni polž s hišico. - Spirala: razni izveski. Valovita črta: steklenice, vrči, vaze kot silhete. Prosta vaja s čopičem. - Za deklice: spirala pri vzorcih za zanjkanje. Geometrijsko risanje: kocka, tloris, naris in mreža kocke. Za deklice le mreža kocke. - Ilustracija primernege berila ali pesmi.
Vaja v skiciranju. Grebeni gorovja (Javornik, Nanos) kot silhete. - Sestava predmetov po barvah. Otroci rišejo reči, ki so vse rdeče ali vse zelene barve.	Razne oblike grbov se izrezujejo in rišejo. - Ilustracija primernege berila ali pesmi. - Za deklice: kraj srajce v merilu 1 : 10. - Pečatni tisk. (Glej desno, 2. oddelek!)	Orodje: nož, škarje, kladivo, kleščice, obliči: a) obris, b) silheta s tinto; silheta se lahko izreže. Pečatni tisk. Otroci upodabljajo in izrezujejo na probkovini, trdem gumiju (radirki) ali na krompirju preproste geometrijske risbe, jih pomakajo v tinto ali napol suho barvo in odtiskujejo na papir v razne vrstitve, zvezde, polnitve in ploskovne vzorce.

Mesec	1. razred		2. raz-
	1. odd.: 1. šol. leto	2. odd.: 2. šol. leto	1. odd.: 3. šol. leto
Februar		Solnce z žarki (žarki izhajajo iz središča solnca) Pokrajina z vzhajajočim solncem. Risbe z barvniki.	(Zvonček v vrstitev.) Vodne barve in čopič. Nauk o barvah. Temeljne barve: rmena, rdeča, višnjeva; mešane barve: pomarančasta, vijoličasta in zelena. Nekaj preprostih predmetov z barvami; platnice, zvezek, zastava, ravnilo itd.
Marc		Raca. Vaja v risanju oblike race. Raca v travi, v vodi. Risbe z barvniki. Riba. Vaja v risanju oblike ribe. Riba v ribniku. Voda je označiti v črtah z belim in višnjevim barvnikom. Zvonček. Risba z barvniki.	Risanje v domovino-znanskem pouku; iz zemljepisja; lunini izpremini: polna luna, prvi in zadnji krajec. Pečatni tisk: Okraski za ovojne liste zvezkov. Otroci odčitkujejo z lesenim topim klinčkom, topim svinčnikom ali trdim gumijem, pomočenim v tinto, razne okraske v vrstitev in ploskovno krašenje. Po naravi: teloh - cvet
April		Človeško telo, risano s črtami: stoja, hojba, tek. Risbe s svinčnikom. - Deklice: Izrezovanje punčk iz zganjenega papirja. Pomlad. Sadno drevje spomladi. Lepljenje. Travnik spomladi. Na raskav papir z barvniki. Vrtno orodje: lopata, grablje, vile, škaf, škroplilnica, vodnjak. Razdelitev prostora!	Ilustracija: Vlak prihaja. Poštni voz, poštni avtomobil pride. - Risbe z barvniki. - Razdelitev prostora! - Človeška postava v svojih pregibih. Otroci izdelujejo osnutke s črtami človeka v različnem pregibanju: človek pri vožnji, na kolesu, pri hojbi, človek s samokolnico - ter ga oblečejo. Risbe z barvniki.

red	3. razred	
2. odd.: 4. šol. leto	1. odd.: 5. šol. leto	2. odd.: 6. šol. leto
Po naravi: vejice in mladike. Pazi na izrastke mladik in popkov! Risba s svinčnikom, z barvniki in lahko tudi z barvami.	Ptičja peresa: a) obris s svinčnikom, b) silhueta s tinto, c) z barvniki ali barvami. Za deklice: Monogrami, zaznamovanje perila.	Ptičja peresa. (Glej levo, 1. oddelek!) Za deklice: Kroj spodnjih hlač v merilu 1 : 10.
Trikotnik. Izrezovanje trikotnikov iz kvadrata. - Trikotnik z barvo in čopičem na raznih predmetih: streha, pasja hišica, zastavica na drogu, papirnata otroška kapa itd. Vrbove mačice. Risba s svinčnikom, barvniki, z barvo - po naravi. Otroke je opozoriti na razredbo mačic na vejici. - Prirodopisno risanje: žolna - pri delu, jezik puščičast, plezalna noga, način plezanja, njeno gnezdo. - Sekira in žolna: sekira in les zasajena žolna deblu pri delu. (Prosta risba s čopičem.)	Romb. Rombe iz barvastega papirja pokladajo otroci v ploskovne vzorce. - Risba z barvniki ali barvami. - Romb v okrasu. - Trapec: cvetlični lonček. - Trapec v okrasu: - Peresna risba. Po naravi: vrbove mačice: a) obris, b) silhueta, c) z barvniki ali barvami. Zvonček ali teloh: a) obris, b) silhueta, c) z barvniki ali barvami. Zvonček ali teloh v okrasu (tudi lahko kot peresna risba.)	Vrbove mačice: a) obris, b) silhueta, c) z barvniki ali barvami. - Vaza z vrbovimi vejicami. - Zvonček ali teloh. v okrasu, vrstitev ali kot polnitev kroga ali kvadrata. - Geometrijsko risanje: Tloris, naris in mreža piramide. Za deklice le mreža piramide. Silhuete o pregibanju: konj; jezdec, voz, avto, vlak, vpreženi konji itd. Risbe s tinto ali neutralno tinto kot silhuete.
Ptičja peresa - po naravi. Risanje oblike s svinčnikom ali črno kredo, pozneje z barvniki, tudi z neutralno tinto kot vaza s čopičem (silhueta). Zastava - avstrijska in deželna. Lepljenje. Zastave se izrezujejo iz barvastega papirja in nalepijo. - Risba s čopičem na papir. Krompir. Oblika s svinčnikom, z neutralno tinto, z barvo. Paziti je na lego očesc!	Silhuete o pregibanju: konj, jezdec, voz, avto, vlak itd. Risbe s tinto. Po naravi: nagačeni ptiči: a) obris, b) z barvniki ali barvami. Hrošči - po naravi. Razni cveti - po naravi: a) obris, b) silhueta, c) z barvami. Cveti v okrasnih in vrstitev. Spomini velikonočnih praznikov. - Prosta risba: jajca - piruhi z narodnimi okraski.	Hrošči: a) obris, b) silhueta, c) z barvniki ali barvo. Zuželke: kačji pastir, muhe. Cvetice: mačeha: a) obris, b) z barvniki ali barvami. - Nagačeni ptiči - po naravi. Za deklice: Monogrami za zaznamovanje perila. Geometrijsko risanje: Tloris, naris valja. -

Mesec	1. razred		2. raz-
	1. odd.: 1. šol. leto	2. odd.: 2. šol. leto	1. odd.: 3. šol. leto
Maj		Orodje: kosa, srp. - Zajec na travniku. Risba z barvniki. - Ilustracija kakega berila o zajcu. Prometna sredstva: voz; avto, vlak.	Vaje v pokladanju sornih predmetov (ploskovnih n. pr. kvadratičnih ploščic v razne vrstitev, zvezde, polnila in ploskovne vzorce. Drevesa: vrbova debela z mladikami; topoli. Risba z barvniki. Razdelitev prostora! Šmarnica; cvet; steblo in lista. - Šmarnica v okrasu. Vaja s čopičem: oblike zvezd in rozet v ploskovni obliki.
Juni		Ptičja valilnica na drogu. Lepljenje. Razdelitev prostora! Isto kot risba z barvniki. Metulj; deček lovi metulja. - S senom obložen voz. - Za deklice: Pletenje papirnih trakov v raznih barvah. Ilustracija pesmi: „Na planincih solnčice sije“.	Pokrajinska slika: domača hiša, drevo, vaški zvonik, cerkev, vaška lipa. - Pokrajina naj bo prosta učenčeva iznajdba. Risbe z barvniki. - Iz prirodopisnega pouka: Petelinov greben, podbradek, rep, noga. - Kača: glava, zob s strupom, vijugast trup.
Juli		Perilo na vrvi. - Brzojavni drogi, žica, ptice na žici. - Risbi z barvniki.	Risanje v domoznanskem pouku; zemljepisni osnovni pojmi: razvodje, gora in dolina, hrib. (Osnutki v prerezu z barvniki.) Po naravi: domači kraj.

red	3. razred	
2. odd.: 4. šol. leto	1. odd.: 5. šol. leto	2. odd.: 6. šol. leto
Listi. Risba z belo ali črno kredo na ovojni papir. Blokiranje listov: lipe, detelje, teloha, kostanja itd. - Listi v okraških. - Tulpe, narcise: ti cveti v okraških. Risbe z barvniki. Rjavi hrošč, kapusov belin - z barvniki. Romb. Rombe iz barvaste papirja pokladajo otroci v ploskovne vzorce. Risba z barvniki. - Romb v okrasu.	Metulji: a) obris - blokiranje, b) z barvniki ali barvami. - Iz prirodoislovnega pouka: sesalka; magnetizem: podkev s kotvico, magnet z železnimi opilki. Cloveško telo v svojih pregibih; risba v črtah: stoja, hojba, tek; oblečen človek (s svinčnikom ali tinto in peresom.) - Cvetice - po naravi. - Umetniška razdelitev prostora: hrib - malo neba, ravnina - veliko neba. - Opis risbe s preprostimi črkami.	Metulji: a) blokiranje, b) z barvniki ali barvo. - Cvetice v vazah. - Opis risbe s preprostimi črkami. Motivi iz domačega kraja: zvonik, strešni okraski, stolpiči. Risbe z barvniki. Risanje po skicah y šolski sobi.
Metulj v okrasu. - Česnja; oblika in barva po naravi; skupina češenj. Česnja v okrasu. Ilustracija primerne po-vesti ali pesmi. Za deklice: Črke kot uporaba za zaznamovanje perila.	Hribovje v barvah. - Ribnik (več vode - manj neba.) Ilustracija primerne po-vesti ali pesmi. Motivi iz domačega kraja: cerkvica, na holmu; ob vodi; na vrtu.	Motivi iz domačega kraja: razne vetrnice na strehah, dimniki, izveski, svetilke itd. - Risbe v svrhu gojitve okusa gledé razdelitve prostora.
Pokrajinska slika iz domačega kraja. Risba z barvniki, zmožnejši lahko tudi z barvami.	Izrezovanje in vpletanje barvastih trakov. - Dečki rišejo trakove z barvami.	Prosto upodabljanje in ilustriranje.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIZNICA

00000519347

